

Σειρά Ασκήσεων 7:

Επίδοση επεξεργαστών

Άσκηση 7.1: Επίδοση Επεξεργαστών

Βιβλίο (Ελλ. εκδ.): διαβάστε τις § 4.1 - 4.3 (σελ. 258-276), και σελ. 348-349· επίσης, εγκυκλοπαιδικά, είναι καλό να διαβάσετε και το υπόλοιπο κεφ. 4 (σελ. 277-299). Η επίδοση (performance) ενός υπολογιστή, κατά την εκτέλεση δοθέντος προγράμματος, είναι αντίστροφα ανάλογη προς τον χρόνο εκτέλεσης αυτού του προγράμματος σε αυτόν τον υπολογιστή. Η επίδοση ενός υπολογιστή, γενικά και αόριστα, ανεξαρτήτως εκτελούμενου προγράμματος, δεν μπορεί να οριστεί επακριβώς και επιστημονικά, μπορεί δε να ποικίλλει ευρέως ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των διαφόρων προγραμμάτων. Ο οργανισμός "SPEC" (System Performance Evaluation Cooperative) ιδρύθηκε το 1989 από μερικές εταιρείες υπολογιστών, και ορίζει ένα σύνολο προγραμμάτων (SPEC benchmarks) που χρησιμοποιούνται από κοινού στη βιομηχανία για τη μέτρηση των επιδόσεων των υπολογιστών.

Εάν ο υπολογιστής *A* εκτελεί ένα δοθέν πρόγραμμα σε χρόνο *t_A*, ο δε υπολογιστής *B* το εκτελεί σε χρόνο *t_B*, όπου *t_B > t_A* και $(t_B / t_A) = 1.xy$, τότε λέμε ότι "ο υπολογιστής *A* είναι ταχύτερος του *B* κατά *xy* % για το δοθέν πρόγραμμα". Παραδείγματος χάριν, αν *t_A* = 4s και *t_B* = 5s, τότε $(t_B / t_A) = 1.25$, και ο *A* είναι ταχύτερος του *B* κατά 25 % για το δοθέν πρόγραμμα. Ο χρόνος *t_{exec}* εκτέλεσης ενός προγράμματος σ' έναν υπολογιστή μπορεί συχνά να εκφραστεί σαν:

$$t_{exec} = N_{instructions} * CPI_{average} * T_{clock}$$

όπου *N_{instructions}* είναι το πλήθος (ο αριθμός) των εντολών που ο υπολογιστής εκτελεί προκειμένου να ολοκληρωθεί η εκτέλεση του δοθέντος προγράμματος, *CPI_{average}* είναι το μέσο πλήθος (μέσος αριθμός) των κύκλων ρολογιού που απαιτούνται για την εκτέλεση μίας εντολής (Cycles Per Instruction --CPI), και *T_{clock}* είναι ο χρόνος που διαρκεί ένας κύκλος ρολογιού, δηλαδή η περίοδος του ρολογιού, δηλαδή το αντίστροφο της συχνότητας ρολογιού.

Ερώτηση: Θεωρήστε έναν υπολογιστή *A* (τύπου RISC), που για να τελειώσει ένα δοθέν πρόγραμμα πρέπει να εκτελέσει 2,400,000 εντολές, με μέσο *CPI* = 3.5 κύκλους ρολογιού ανά εντολή, και με ρολόι 600 MHz. Ένας άλλος υπολογιστής *B* (τύπου CISC --complex instruction set computer) έχει πιά "πλούσιο" ρεπερτόριο εντολών, κι έτσι του αρκεί να εκτελέσει μόνο 1,800,000 εντολές για να τελειώσει το ίδιο πρόγραμμα. Όμως, λόγω της αυξημένης πολυπλοκότητάς του, έχει μέσο *CPI* = 5.2 κύκλους ρολογιού ανά εντολή, και ρολόι 500 MHz. Πόσους κύκλους ρολογιού και πόσα δευτερόλεπτα χρειάζεται ο κάθε υπολογιστής για να εκτελέσει το δοθέν πρόγραμμα; Ποιός από τους δύο υπολογιστές είναι ταχύτερος από τον άλλον για το δοθέν πρόγραμμα, και πόσο ταχύτερος;

Άσκηση 7.2: Μέσο CPI του Επεξεργαστή του Μαθήματος

Στα προγράμματα ακεραίων (όχι κινητής υποδιαστολής) μεταξύ των SPEC benchmarks, όταν αυτά εκτελούνται στον MIPS, η συχνότητα εκτέλεσης των διαφόρων εντολών είναι **περίπου** η εξής:

- 26 % load (lw, κλπ),
- 11 % store (sw, κλπ),
- 40 % ALU (add, addi, sub, and, or, slt, slti, κλπ),
- 3 % load upper immediate (lui),
- 16 % conditional branches (beq, bne, κλπ),
- 4 % unconditional jumps (j, jr, jal, κλπ).

(α) Έστω ότι η εκτέλεση της κάθε εντολής, χρειάζεται τόσους κύκλους ρολογιού όσοι φαίνονται παρακάτω:

- Load 5 κύκλοι ρολογιού
- Store 4 κύκλοι ρολογιού
- ALU 4 κύκλοι ρολογιού
- Lui 4 κύκλοι ρολογιού
- Cond. branches 3 κύκλοι ρολογιού
- Uncond. Jumps 3 κύκλοι ρολογιού

πόσους κύκλους ρολογιού παίρνει η εκτέλεση μίας εντολής του κάθε τύπου; Βάσει της διάρκειας αυτής εκτέλεσης του κάθε τύπου εντολής, και βάσει των παραπάνω ποσοστών εκτέλεσης των διαφόρων τύπων εντολών, πόσο θα είναι το μέσο CPI αυτού του επεξεργαστή για αυτά τα προγράμματα; (Προφανώς, το μέσο CPI είναι ο σταθμισμένος μέσος όρος των κύκλων ρολογιού ανά εντολή, όπου οι συντελεστές στάθμισης είναι τα ποσοστά (συχνότητα) εκτέλεσης του κάθε τύπου εντολών).

(β) Έστω τώρα ότι κάνουμε βελτιστοποιήσεις στο Datapath, έτσι ώστε να χρειαζόμαστε λιγότερους κύκλους ανά κάποιες εντολές, όπως φαίνεται παρακάτω:

- Load 5 κύκλοι ρολογιού
- Store 4 κύκλοι ρολογιού
- ALU 4 κύκλοι ρολογιού
- Lui 2 κύκλοι ρολογιού
- Cond. branches 3 κύκλοι ρολογιού
- Uncond. Jumps 2 κύκλοι ρολογιού

Πόσο θα είναι τότε το νέο μέσο CPI του επεξεργαστή για αυτά τα προγράμματα;

(γ) Αν η βελτισποίηση (β) έχει σαν αρνητικό παραπροϊόν να αυξήσει τον κύκλο ρολογιού από 2.4 ns σε 2.6 ns, ποιος από τους δύο επεξεργαστές (α) και (β) θα είναι ταχύτερος, και κατά πόσο; (Υπόδειξη: προφανώς, το πλήθος των εκτελούμενων εντολών του προγράμματος ($N_{instructions}$) δεν αλλάζει από τον (α) στον (β)).

Άσκηση 7.3: Μέσο CPI Επεξεργαστή με Ομοχειρία (Pipelining)

Βιβλίο (Ελλ. εκδ.): διαβάστε την § 6.1 (σελ. 388-402). Κατά τη σύντομη εισαγωγή μας στην τεχνική της ομοχειρίας (pipelining), είδαμε ότι, όσο ο επεξεργαστής βρίσκει **ανεξάρτητες** μεταξύ τους εντολές, τις εκτελεί με ρυθμό μία εντολή ανά κύκλο ρολογιού. Έτσι, παρά ο γεγονός ότι η εκτέλεση της κάθε εντολής διαρκεί περισσότερους του ενός κύκλους ρολογιού, το συνολικό πλήθος κύκλων ρολογιού για την εκτέλεση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος --που είναι και αυτό που μας ενδιαφέρει-- είναι περίπου τόσο όσες και οι εκτελούμενες εντολές (υπό τις παραπάνω προϋποθέσεις ανεξαρτησίας). Αρα, το μέσο CPI υπό τις συνθήκες αυτές θα είναι 1, δηλαδή η κάθε εντολή μας "κοστίζει" 1 κύκλο ρολογιού, όσο δηλαδή μας "καθυστερεί" μέχρι να ξεκινήσουμε και την επόμενη της.

Ομως, όπως είπαμε, δυστυχώς, υπάρχουν και αλληλεξαρτήσεις εντολών, οι οποίες προκαλούν απώλεια κύκλου ή κύκλων ρολογιού επιπλέον του παραπάνω ενός "βασικού" κύκλου ανά εντολή. Χωρίς να μπορούμε σε πολλές λεπτομέρειες του πώς και γιατί, ας θεωρήσουμε, σε σχέση και με τα ποσοστά εντολών που αναφέρθηκαν στην παραπάνω άσκηση 7.2, ότι:

- Το 33 % των εκτελουμένων load (άρα το 33% του 26% ίσον 8.6% του συνόλου των εκτελουμένων εντολών) ακολουθείται αμέσως από εξαρτημένη εντολή (εντολή που χρειάζεται τα loaded data στην 3η βαθμίδα της pipeline της), και άρα προκαλούν (αυτές οι 33% των load ίσον 8.6% του συνόλου των εντολών) την απώλεια ενός κύκλου ρολογιού επιπλέον του ενός βασικού.
- Το 25 % των εκτελουμένων διακλαδώσεων υπό συνθήκη (branch) (άρα το 25% του 16% ίσον 4% του συνόλου των εκτελουμένων εντολών) δεν καθίσταται εφικτό να περιέχει μία από τις πολλές βελτιστοποιήσεις που υπάρχουν, και κατά συνέπεια προκαλούν (και αυτές οι 4% του συνόλου των

εντολών) την απώλεια ενός κύκλου ρολογιού επιπλέον του ενός βασικού.

Με αυτά τα δεδομένα, πόσο θα είναι το μέσο CPI (για τα παραπάνω προγράμματα της άσκησης 7.2) ενός επεξεργαστή MIPS που χρησιμοποιεί αυτή τη μορφή ομοχειρίας; Θεωρώντας ότι αυτός ο επεξεργαστής έχει το ίδιο ρολοί με εκείνον της άσκησης 7.2(α), και αφού, φυσικά, εκτελεί τις ίδιες εντολές ανά πρόγραμμα, πόσο ταχύτερος θα είναι αυτός ο επεξεργαστής από εκείνον της άσκησης 7.2(α);

Άσκηση 7.4: Μέσο CPI Επεξεργαστή Superscalar με Ομοχειρία (Pipelining)

Οι σημερινοί (μικρο-) επεξεργαστές του εμπορίου χρησιμοποιούν τόσο την τεχνική της ομοχειρίας (pipelining) που είδαμε παραπάνω, όσο και τεχνικές εκτέλεσης πολλαπλών εντολών ταυτόχρονα --συνήθως με τη μορφή που αποκαλείται "superscalar". Θεωρήστε ένα τέτοιο επεξεργαστή που σε κάθε κύκλο ρολογιού διαβάζει (fetch) από τη μνήμη τις τέσσερις (4) επόμενες εντολές, και εκτελεί ταυτόχρονα (εν παραλλήλω) **όσες** από αυτές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους. Το μέσο CPI ενός τέτοιου επεξεργαστή είναι όσο θα ήταν με χρήση ομοχειρίας μόνο (χωρίς superscalarity), διηρημένο διά το μέσο πλήθος ταυτόχρονα εκτελούμενων εντολών, δεδομένου ότι τώρα ο κάθε κύκλος ρολογιού που περνάει "χρεώνεται" σε όλες τις ταυτόχρονα εκτελούμενες εντολές, άρα στην κάθε εντολή χρεώνονται αντίστοιχα λιγότεροι κύκλοι ρολογιού (λιγοστεύουν οι cycles per instruction --CPI).

Θεωρήστε ότι κάνουμε τον επεξεργαστή της άσκησης 7.3 superscalar, και ας πούμε για απλότητα ότι αυτό γίνεται χωρίς να αλλάξουμε την δομή της pipeline του και χωρίς να αλλάξει το ρολοί (στην πράξη δεν είναι έτσι). Εάν το μέσο πλήθος ταυτόχρονα εκτελούμενων ανεξάρτητων εντολών είναι μιάμιση (1.5) εντολή, τότε ποιο θα είναι το μέσο CPI του νέου επεξεργαστή; Πόσο γρηγορότερος θα είναι αυτός από εκείνον της άσκησης 7.2(α), και πόσο από εκείνον της άσκησης 7.3;